



KANADA MÜSLÜMANLARI

OCAK 2015



İHH
İNSANİ YARDIM VAKFI



Ocak 2015

Hazırlayan: Salih Akpınar
Yayına hazırlayan: İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi

İHH İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı
Büyük Karaman Cad. Taylasan Sok. No: 3 Pk. 34230 Fatih/İstanbul
Telefon: +90 212 631 21 21 | Faks: +90 212 621 70 51
www.ihh.org.tr | info@ihh.org.tr



İÇİNDEKİLER

4 DEMOGRAFİK YAPI

7 TARİH

9 SOSYOEKONOMİK DURUM

12 SİYASİ DURUM

16 MÜSLÜMANLARIN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

19 SON NOTLAR

20 KAYNAKÇA







Resmî dilleri İngilizce ve Fransızca olan Kanada, 10 eyalet ve üç bölgeden oluşur. En büyük eyaleti ülkenin tek Fransız eyaleti olan Quebec'tir.

DEMOGRAFİK YAPI

Kanada, yüz ölçümü olarak dünyanın en büyük ikinci ülkesidir. Batı yarım kürede ise bu konumu onu birinciliğe taşımaktadır. Bu kadar geniş topraklara sahip olmasına rağmen Kanada'nın nüfusu azdır. Yaklaşık olarak 35 milyonluk bir nüfusa sahip olan Kanada, demokratik ve federal bir sisteme sahiptir. Ülke 10 eyalet ve üç bölgeden oluşmaktadır. Quebec eyaleti ülkenin en büyük ve tek Fransız eyaletidir. Kanada'nın resmî dilleri İngilizce ve Fransızcadır. Kanada birçok insan için refah seviyesi ve yeni fırsatlar sunması bakımından cazibeli bir yerleşim merkezi olmuştur. Bir göçmen toprağı olan Kanada, göçmenlik politikalarını hem küresel konjonktürü dikkate alarak hem de kendi ihtiyaçlarına

göre güncellemektedir. Mesela 20. yüzyılın ortalarına kadar ülkeye Hristiyanlar dışında göçmen kabul edilmiyordu. Kanada'ya olan göçler farklı zaman dilimlerinde dalgalar halinde gerçekleşmiştir. İlk dalga Doğu Avrupa'dan başlamıştır, ikincisi Pakistan ve Hindistan, üçüncüsü ise Mısır ve Lübnan'dan gerçekleşmiştir. Son zamanlarda Cezayir ve Suriye'den de göçler gerçekleşmektedir. Kriz yaşanan ülkelerin vatandaşlarının yeni umudu olan Kanada, özellikle Ortadoğu'da ve İslam dünyasının diğer coğrafyalarında görülen krizler nedeniyle Müslümanlar için adeta ikinci bir vatan olmuştur. Ortadoğu'nun yanı sıra Uzak Doğu, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinden de çok sayıda göçmen yaşa-



Kanada toplumunun %3,2'si Müslümandır. Bu da takriben 1 milyon civarında bir nüfusa tekabül etmektedir.

mak için Kanada'yı tercih etmiştir. Statistics Canada'nın verilerine göre ülkede yaşayan her beş kişiden biri Kanada dışında doğmuştur. Yine bu verilere göre aşağı yukarı 10 milyon kişi kendini Kanadalı olarak, diğer büyük gruplar ise kendilerini İngiliz, Fransız, İrlandalı veya Alman olarak tanımlamaktadır. Müslüman göçmenler ise hâlâ azınlık durumundadır ve bir milyonu aşamayan etnik gruplardan oluşmaktadırlar.

Bu kadar etnik çeşitliliğe sahip olan Kanada, 1971 yılından itibaren resmî olarak çok kültürlülük (multiculturalism) politikasını benimsemiştir. Böylece herhangi bir etnik köken, din, dil veya ırk ayrımı gözetmeksizin, tüm Kanadalılara aynı haklar tanınmıştır. Bu sayede tüm vatandaşlar, hem kendi değer ve geleneklerini koruyabilmekte hem de Kanada'nın siyasi, ekonomik ve sosyal hayatına katkıda bulunabil-

mektedir. Çok kültürlülük kanunu her erkek ve kadına düşünce, inanç ve ifade özgürlüğüyle beraber dernek kurma ve barışçıl amaçlı toplanma hürriyeti sağlamaktadır. Kanada vatandaşlığı, ülke anayasası ve insan hakları ve özgürlükleri tüzüğü, bu tür özgürlükleri garantilemektedir. Dolayısıyla kanunlar karşısında herkes eşit muamele görmektedir. Bu uygulamalar farklı etnik ve dinî gruplar arası iletişimi kolaylaştırmakta ve birbirlerine karşı anlayış ve hoşgörüyü teşvik etmektedir. Asimilasyon yerine entegrasyonu benimseyen bu politika herhangi bir kültürün üstünlüğünü tanımamaktadır ve herkesi eşit vatandaş olarak tanımlamaktadır.

Quebec eyaletinde ise çok kültürlülük politikası reddedilmiştir. Onun yerine kültürler aracılığı (interculturalism) politikası alternatif olarak sunulmuş ancak hiçbir zaman kanun

Statistics Canada'nın verilerine göre ülkede yaşayan her beş kişiden biri Kanada dışında doğmuştur.



Kanada, İslam dünyasının farklı coğrafyalarında görülen krizler nedeniyle Müslümanlar için adeta ikinci bir vatan olmuştur. İş imkânları, özgürlükler ve genel refah açısından Müslümanlar ülkede pek çok imkâna sahiptir.



Türkiye'den Kanada'ya ilk göçler 1980'lerde başlamıştır. Türkler yakın zamanda Toronto, Montreal ve Edmonton şehirlerinde büyük demekler, vakıflar, camiler ve okullar açabilmiştir.

haline gelmemiştir. Kuzey Amerika'da Fransızca konuşulan tek yer olan Quebec eyaleti, kendi kimliğini muhafaza etme konusunda çok hassas davranmaktadır ve bu doğrultuda çok çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Birçok yönüyle çok kültürlülüğe benzeyen interculturalism, Quebec kültürüne öncelik tanımaktadır ve herkesin bağlı olması gereken değerlerden bahsetmektedir. Özellikle Fransızcanın ortak dil olmasına, laikliğin ve kadın-erkek eşitliğinin önemine vurgu yapmaktadır. Bu nedenle Quebec eyaletindeki entegrasyon süreciyle diğer eyaletlerdeki entegrasyon süreçleri bazı farklılıklar arz etmektedir.



Müslümanlar ibadetlerini yerine getirme konusunda özgürdür. Cuma namazlarını rahatlıkla eda edebilmektedirler. Açıkta ezan okumak yasak olmasına rağmen, minare inşa etmek serbesttir.

TARİH

Kanada devletinin 1867 yılında kurulmasından dört yıl sonra yapılan nüfus sayımında ülkede 13 Avrupalı Müslüman'ın yaşadığı tespit edilmiştir. Bu bilgi ışığında Kanada'ya gerçekleşen ilk Müslüman göçünün 1800'lü yıllara dayandığı tahmin edilmektedir. Yalnız ülkeye gerçekleşen asıl kayda değer göç hareketleri 1960'larda başlamıştır. Bu yıllarda Kanada hükümeti göçmen seçim kriterlerinde etnik köken yerine eğitim ve yeteneği dikkate almaya başlamıştır. Böylece Müslümanlar o topraklara daha kolaylıkla göç edebilmiştir.

Ülkede öncelikle küçük dernek ve vakıflar kuran Müslümanlar, daha sonra daha büyük camilere ve kuruluşlara sahip olmuştur.

Örneğin Türkiye'den Kanada'ya ilk göçler 1980'lerde başlamıştır. Türkler yakın zamanda Toronto, Montreal ve Edmonton şehirlerinde büyük dernekler, vakıflar, camiler ve okullar açabilmiştir. Ülkedeki tüm Müslüman azınlıkların benzer bir süreçten geçtiğini söylemek mümkündür; zira azınlık psikolojisi insanları birbirlerine bağlamakta ve bu durum beraber hareket etmede büyük bir etken



İslam dini Kanada'nın Hristiyanlıktan sonra en çok mensubu olan ve en hızlı büyüyen dini haline gelmiştir.

olmaktadır. Mesela ilk göçlerin akabinde Pakistanlıların, İranlıların ve Arapların birçok şehirde gettolaştığı görülmektedir. Ancak şimdilerde bu durum biraz farklılaşmıştır.

2011 yılında yapılan nüfus sayımına göre, Kanada toplumunun %3,2'si Müslümandır. Bu da takriben 1 milyon civarında bir nüfusa tekabül etmektedir. Bu nüfusun %57'sini Araplar oluşturmaktadır. Kanada Müslümanlarını oluşturan diğer etnik grupların dağılımı ise şu şekildedir: Güney Asyalılar %17, İran ve Afganistanlılar %7, Türkler %3 ve diğer gruplar %16. Böylece İslam dini Kanada'nın Hristiyanlıktan sonra en çok mensubu olan ve en hızlı büyüyen dini haline gelmiştir. Kanadalı Müslümanların büyük çoğunluğu Ontario eyaletinde, özellikle Toronto şehrinde yaşamaktadır. Bunun yanı sıra Ottawa, Montreal, Vancouver, Calgary ve Edmonton Müslüman göçmenlerin tercih ettiği diğer şehirlerdir. Ülkedeki ilk cami 1938 yılında Edmonton şehrinde Avrupalı Müslümanlar tarafından inşa edilmiştir.

Günümüzde ise ülkedeki genç Müslüman nüfusun büyük çoğunluğu-

nun asimile olduğu söylenebilir. İlk göçmenler kendi inanç ve kültürlerini, yaşam tarzlarını korumayı başarabilmiş ve kendi değerlerini bir sonraki nesile aktarabilmiştir. Fakat yeni nesil Kanada'daki hayata adapte olmuş ve ülkenin liberal anlayışına göre bir yaşam anlayışı benimsemiştir. Tabii ki kendini muhafaza eden, millî ve manevi değerlerine sahip çıkan gençler de vardır. Ancak bunlar sayı olarak çok azdır. Aşağı yukarı her Müslüman grup aynı tecrübeyi yaşamaktadır ve yeni nesle İslami değerleri yeterince aşılayamamaktadır. Dinini ve kültürünü kaybeden Müslüman gençler aynı zamanda dillerini de kaybetmektedir. Kanada'nın refah seviyesinin çok yüksek olması, hayat şartlarının çok iyi olması gençlerin fikir ve hareket birliğini törpülemiştir. Dolayısıyla Kanada'da yetişen yeni nesil birçok şeyin farkında olmadan kendi değerlerinden arındırılmaktadır. Her ne kadar farklı vakıflar, camiler ve eğitim merkezleri kurulsa da yeni neslin Kanada kültürüne, yaşam tarzına ve düşünce yapısına daha yatkın olduğu görülmektedir.



SOSYOEKONOMİK DURUM

Kanada'da yaşayan Müslümanların homojen bir toplum oluşturduğu söylenemez. Şii-Sünni ayrımı gibi mezhepsel farklılıkların yanı sıra etnik ve millî farklılıklar da söz konusudur. Bazı genellemelerin yapılması mümkün olsa da tüm Müslümanları yekpare değerlendirmek yanlış sonuçlara götürebilir. Müslümanlar bir vakıf veya başka bir yapı kurduklarında, bunu daha çok kendi etnik gruplarını veya millî ve manevi değerlerini muhafaza etme amacıyla yaparlar. Fakat kuruluşun bir mescidi varsa o tüm Müslümanların hizmetine açıktır. Böylece mescitler aracılığıyla farklı Müslüman grupları arasında etkileşim aktif şekilde gerçekleşebilir.

Müslümanların büyük çoğunluğu yaşamlarını işçi olarak sürdürmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi göç sebepleri genellikle ekonomik nedenlere bağlıdır. Ancak Kanadalı Müslümanların eğitim seviyesi göç alan diğer pek çok ülkedeki göçmen nüfusla kıyaslandığında genel olarak yüksektir. Mesela 25 ila 44 yaş arası birincil iş gücünü oluşturan Müslümanların %27'sinin bir veya birden fazla üniversite diploması vardır. Bu rakam ülkedeki diğer dinî gruplar arasında daha düşüktür.

Buna ilaveten, Müslümanların devletin sunduğu işsizlik sigortasından ve sosyal yardımlardan faydalanarak geçinmek yerine makul bir maaş ile çalışıp geçinmeyi tercih ettikleri görülmektedir. Böylece Müslümanların Kanada devletine ekonomik külfeti bir hayli azalmış ve Kanada ekonomisine pozitif bir şekilde katkıda bulunmaya başlamışlardır.

Müslümanlar ülkede genellikle güvenilir kimseler olarak bilinirler. Dolayısıyla pek çok farklı iş sektöründe çalışabilmektedirler.





Kanadalı Müslümanların eğitim seviyesi göç alan diğer pek çok ülkedeki göçmen nüfusla kıyaslandığında genel olarak yüksektir.

Yoğunluk olarak en fazla satış ve servis sektöründe bulunan Müslümanlar, ticaret, finans ve işletme sektörlerinde de varlıklarını bir hayli hissettirmektedirler. Yalnız dünyanın birçok ülkesinden gelen bu diplomalı ve deneyimli insanlara denklik tanımayan Kanada, herkesi kendine has eğitiminden geçmeye zorlamaktadır. Bu nedenle gerek Ortadoğu ülkelerinden gerekse dünyanın diğer bölgelerinden gelen insanların umudu kırılmakta ve ne yazık ki taksi şoförlüğü gibi eğitimleri ile ilgisi olmayan işler yapmak zorunda kalmaktadırlar. Özellikle siyahi topluma ve Araplara hem özel hem de kamu sektöründe daha fazla ayrımcılık yapılmaktadır. Birçok firma, ülkenin iki resmî dilinin de bilinmesini şart koşmaktadır.

Yapılan pek çok araştırma, Kanada dışında alınmış eğitim ve edinilen tecrübenin bu ülkedeki kurum ve kuruluşların büyük çoğunluğu tarafından kabul edilmediğini ortaya koymuştur. Bu da göçmenlerin kendi niteliklerine göre iş bulama sebeplerinin başında gelmekte-

dir. Bazı göçmenler ise Kanada'da eğitim tecrübesine sahip olmalarına rağmen iş bulamadıklarını belirtmektedirler. Bu durum sadece Müslümanları değil, bütün göçmenleri etkilemektedir. Yalnız Müslüman toplum bu tür engelleri aşabilmek için çok sayıda ticari müessese açmış, ülkenin farklı yerlerinde büyüklü küçüklü işletmeler kurmuştur. Mesela Türkler, Suriyeliler ve Lübnanlılar lokantacılık sektöründe oldukça aktiftir. İranlılar ise büyük kafe ve manav işletmeciliğini tercih etmektedirler.

Müslümanlar genellikle Kanada'nın eğitim sistemini benimsemekte ve buradaki sisteme çok kolay entegre olabilmektedir. Her ne kadar ülkede İslami ilk ve ortaokul açılrsa da Müslümanların büyük çoğunluğu çocuklarını devlet okullarında veya maddi durumları el veriyorsa özel okullarda okutmayı tercih etmektedirler. Devlet kurumlarında seküler ve resmî eğitimden geçen Müslüman çocuklar, hafta sonları ve tatillerde takip ettikleri kurslarda İslami eğitim almaktadır. Dolayısıyla



bu İslami vakıf ve dernekler çocuklara dinî bilgileri öğretmeyi amaçlamaktadır. Bu anlamda sivil toplum kuruluşu yapılanmasında ve işletmesinde Müslümanlar bir hayli tecrübelidir. Kanada'daki Müslümanlar birbirleriyle gitgide gelişen bir etkileşim içinde olmuş ve bu sayede kendi aralarında daha sıkı organize olabilme kabiliyetine erişmişlerdir. Bundan dolayı Kanada'da gelecek yıllarda Müslümanların sesinin daha gür çıkacağını söylemek mümkündür.

Sonuç olarak, Kanada'ya yerleşmiş olan Müslümanların hem entegrasyon seviyeleri hem ekonomik seviyeleri hem de sosyal statüleri yükselmekte olan bir grafiği göstermektedir. Kanada'da eğitilmiş, bilgili

ve varlıklı bir Müslüman toplum oluşmaktadır. Ancak bir yandan refah seviyesi artarken bir yandan da ilk neslin muhafaza etmek istediği değer ve gelenekler kaybolmaktadır. Yani genç nesil zengin ve eğitilmiş olmasına rağmen, dinî ve kültürel bağlarının büyük bir kısmını geride bırakmıştır. Kanada kültürünü benimseyen bu nesil hem ana dilleri hem kendi milletleri ve hem de kendi tarihleri hakkında pek az bilgi sahibidir. Elleri yeterince yetişmiş eleman ve gerekli müfredat bulunmayan STK'lar ise bu değerleri koruma açısından maalesef çok zayıf kalmışlardır. Her günün sekiz saatini okulda geçiren, kalan kısmını ise televizyon ve internet önünde harcayan gençlik gitgide asimile olmaya başlamıştır.

Müslümanların büyük çoğunluğu çocuklarını devlet okullarında veya maddi durumları el veriyorsa özel okullarda okutmayı tercih etmektedirler.



SIYASİ DURUM

Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya ve İsviçre gibi Kanada da federal bir devlettir. Dolayısıyla Kanada'nın merkezî bir hükümeti olmakla birlikte, her eyaletinde ayrı bir hükümeti vardır. Merkezî hükümet devletin bütün bileşenleriyle ilgili politikalar üretirken, eyalet hükümetleri kendilerine has hedeflere yönelik politikalar üretebilmektedir. Federal ve eyalet hükümetlerinin görev alanları 1867 Anayasası'nda belirtilmektedir. Kanada'nın resmî şefi İngiltere kraliçesidir. Kraliçe federal düzeyde genel vali tarafından, eyaletlerde ise vali yardımcılar tarafından temsil edilmektedir. Kanada

devleti parlamenter demokrasi ile yönetilen anayasal bir monarşidir.

Günümüz Kanada'sında federal düzeyde seçilmiş olan hükümet sağcıdır ve yeni-muhafazakâr kanadı temsil etmektedir. Hükümet, Kanada'nın uluslararası arenada tarih boyunca takip ettiği barışçıl ve tarafsız çizgisini son yıllarda İsrail ve Amerikan politikalarını açıktan açığa güçlü bir şekilde destekleyerek kaybetmeye başlamıştır. Kanada ayrıca 2004 yılında Ermeni Soykırımı'nı resmî olarak kabul edilmiştir ve Ermeni Soykırımı Kanada'nın eğitim müfredatında



da yer almaktadır. Yahudi, İtalyan ve Ermeni lobileri Kanada siyasetinde Müslüman gruplardan daha etkili ve organizedir. Dolayısıyla iç ve dış politikalarda Müslümanların ağırlığı pek yoktur. 11 Eylül'den sonra ise Müslümanlara karşı büyük bir bakış açısı değişikliği yaşanmamıştır. İnsanların bir kısmında şüphe ve terdirginlik oluşsa da bu durum genele yayılmamış, tam tersine 11 Eylül İslam'a karşı bir merak uyandırmıştır.

Kanada'nın siyasi sistemi bireysel özgürlükleri savunmaktadır ve her türlü etnik veya dinî gruplaşmaya barışçıl olduğu müddetçe izin verilmektedir. Yeni bir parti kurmak Kanada seçimler kanununa uygun olduğu sürece serbesttir ama dinî bir parti kurmak kesinlikle yasaktır. Dolayısıyla Müslümanlar daha çok var olan partilere üye olmayı ve oralarda bazı görevler üstlenmeyi tercih etmektedirler. Müslüman

gruplar Kanada'nın siyasi hayatında yeni yeni aktif rol almaya başlamıştır. Onlar da bütün diğer grupların sahip olduğu haklara sahiptir ancak ne yazık ki diğer gruplar kadar organize olabilmemiş değillerdir. Yeni başlayan bu süreç biraz yavaş ilerlemektedir. Özetle Kanada hem Müslümanlar hem de diğer gruplar açısından özgürlükler ülkesi olarak bilinmektedir.

Kanada Müslümanları genellikle hareketli bir gruptur, dolayısıyla Kanada içinde ve dışında seyahat etmeyi severler. Aynı zamanda yeni iş imkânları için kolaylıkla eyalet değiştirebilir; farklı bir eyalete taşınabilirler. Her Kanada vatandaşı sadece pasaportunu göstererek Amerika sınırını kolaylıkla geçebilir ve orada da yaşama fırsatı arayabilir. Ancak Müslümanlar genellikle tam tersini yani Amerika'dan Kanada'ya göç etmeyi tercih etmektedir. Bunun yanı

Yahudi, İtalyan ve Ermeni lobileri Kanada siyasetinde Müslüman gruplardan daha etkili ve organizedir.



Kanada'da eğitilmiş, bilgili ve varlıklı bir Müslüman toplum oluşmaktadır. Ancak bir yandan refah seviyesi artarken bir yandan da ilk neslin muhafaza etmek istediği değer ve gelenekler kaybolmaktadır.



sıra, Müslümanlar kendi ülkelerini ziyaret etmeyi de çok severler ve özellikle yaz aylarını ülkelerinde geçirmek için para biriktirirler. Yalnız yeni nesil, kendi topraklarını ziyaret etme yerine farklı turistik bölgelere gitmeyi tercih etmeye başlamıştır. Bunun en önemli nedeni ise akrabalık ilişkilerinin zamanla zayıflaması ve anavatanla irtibatın kopmasıdır. İlk nesillerin anne ve babaları ve ailelerinin büyük kısmı öz vatanlarında bulunurken, yeni neslin ailesi, arkadaşları ve sosyal çevresi zaten Kanada'da bulunmaktadır. Böylece yeni kuşakların kendi ülkelerini ziyaret etme ihtiyacı azalmaktadır.

Kanada'da Müslümanlar ibadetlerini yerine getirme konusunda özgürdür. Cuma namazlarını rahatlıkla eda edebilmektedirler. Hutbeler

cemaatin ihtiyaçlarına göre istenilen dilde okunabilir ve her türlü konu işlenebilir. Açıkta ezan okumak yasak olmasına rağmen, minare inşa etmek serbesttir. Bu nedenle Müslümanlar ezan sesini duymadan namaz vaktini hatırlamak durumundadırlar. Müslümanlar Kurban ve Ramazan bayramlarını da istedikleri şekilde yaşayabilirler. Çalışanlar çoğu zaman izin isterler ve işverenler için bu alışageldik bir durum olduğundan anlayışla karşılanır. Kurbanlar çiftliklerde kesilir ve çiftçiler Müslümanların bu adetlerine yabancılık çekmezler. Zira Kurban Bayramı onlar için de büyük bir fırsat oluşturmaktadır. Özet olarak, Kanada'da Müslümanlar istedikleri gibi giyinme özgürlüğüne sahip oldukları gibi, ibadetlerini de istedikleri gibi yerine getirebilmektedirler.

Kanada'da Müslümanlar istedikleri gibi giyinme özgürlüğüne sahip oldukları gibi, ibadetlerini de istedikleri gibi yerine getirebilmektedirler.



11 Eylül akabinde Müslümanlara yönelik sert tepkiler yaşanmış olsa da bu tavrın artık pek görülmediğini ve Müslümanların toplum nezdinde olumlu bir imajı olduğunu söylemek mümkündür.

MÜSLÜMANLARIN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Kanada'da Müslümanlar için 1990'larda başlayan ve 2000'li yıllarda ivme kazanan yeni bir dönemin yaşandığı söylenebilir. Yerel topluma aşinalık ve yakınlık hissini yanı sıra, ekonomik ve sosyal rahatlık, Müslümanların kendi toplumlarına karşı olan bağlarını çözmeye başlamıştır. Önceden dillerini, kültürlerini ve dinlerini koruma adına birbirine kenetlenen insanlar artık dağılmaya başlamıştır. Yeni neslin diline ve içinde

büyüdüğü ortama anne-babalar ne yazık ki ayak uyduramamış ve onlara daha iyi alternatifler sunamamışlardır. Gelecek nesillerin dedeleri ve nineleriyle, hatta anne ve babalarıyla ciddi iletişim sorunları yaşayacakları aşikârdır.

Kanada toplumunda Müslümanlara ve onların yaşam tarzlarına aşına olan insanların Müslümanlara karşı herhangi bir düşmanlık veya kin beslediği söylenemez. Toronto, Montreal ve Vancouver gibi



pek çok farklı kökenden insanın etkileşimde bulunduğu büyük metropollerde hoşgörü ve anlayışın daha fazla olduğu görülmektedir. Göçmenlerin olmadığı bölgelerde ise her yabancıya farklı bir gözle bakılmaktadır. Dolayısıyla bir kimşenin Müslümanlarla etkileşimi ne kadar az olmuşsa, güvensizliğinin ve tedirginliğinin o kadar arttığı söylenebilir. Bu durum sadece Müslümanlar için değil, farklı görünen herhangi bir yabancı için de geçerlidir. Bu da Kanada insanının bilgi kaynağının televizyona dayalı olmasından ileri gelmektedir. Özellikle 11 Eylül 2001'den sonra yapılan propagandalardan Kanadalılar bir hayli etkilenmiş ve bir süre de olsa kendi güvenliklerini tehdit altında hissetmişlerdir. O yıllarda sert tepkiler yaşanmış olsa da bu nefretin artık dindiğini ve Müslümanların daha iyi ve doğru bir şekilde tanındığını söylemek mümkündür. Bugün artık Müslümanların imajının Kanadalılar nezdinde gayet iyi olduğu söylenebilir.

Kanada'da yaygın bir ayrımcılıktan bahsedilemez. Yine de yapılan bazı anketlerde gizli bir ayrımcılığın olduğu ortaya çıkmıştır. Me-

sela siyahi bir kişi ev kiralamak istediği zaman ev sahipleri çoğunlukla reddetmekte ve bunun için çeşitli gerekçeler uydurmaktadır. Aynı şekilde bazı firmalar başörtülü eleman çalıştırmayı tercih etmemekte veya bazı isimlerden dolayı insanları işe almamaktadır. Hâlbuki Kanada İnsan Hakları Kanunu'nda şöyle denilmektedir: "Tüm bireyler, toplum içerisinde görevleri ve yükümlülükleri ile tutarlı ölçüde, ulusal veya etnik köken, renk, din, yaş, cinsiyet, cinsel yönelim, medeni durum, aile durumu, engellilik veya özel bir durum gözetmeksizin, eşit yaşam şansına ve ihtiyaçlarını karşılamak için gereken araçları kullanma özgürlüğüne sahiptir." Kanada çok kültürlü bir toplum olduğu için bu tür konularda kanun çok açık ve hassastır. Zaten bu kadar karma bir toplumun bir arada yaşayabilmesi için herkesin hoşgörü ve anlayış sahibi olması gerekmektedir.

Kanadalı Müslümanlar genellikle mutedil insanlardır. Her ne kadar radikal gruplar varsa da bunların güçlü bir faaliyet gösterdikleri görülmemiştir ve tabanları oldukça azdır. Dolayısıyla Kanada,

Kanada'da yaygın bir ayrımcılıktan bahsedilemez. Yine de yapılan bazı anketlerde gizli bir ayrımcılığın olduğu ortaya çıkmıştır.



Müslümanların en rahat yaşadığı ve yaşayabileceği yerlerden biridir. Hem organize olma açısından hem de iş imkânları ve genel refah açısından Müslümanlar Kanada'da pek çok imkâna sahiptir. Düşünce ve hareket özgürlüğüne sahip olan Müslümanlar böyle rahat bir ortamda kolayca sisteme dâhil olabilmişler ve istedikleri yaşam tarzını sürdürebilmişlerdir. Hatta

şehirlerarası mola yerlerinde Müslümanları çimler üzerinde namaz kılarak görmek bile şaşırtıcı bir durum olmaktan çıkmıştır, çünkü Kanadalılar bu tür görüntülere sık sık şahit olmaktadır.

Kanada'da yaşayan Müslüman azınlıkların durumu kısaca özetlenecek olursa; önümüzde gerçekten pozitif ve olumlu bir resim bulunduğunu söylemek mümkündür. Kanada'nın her vatandaşı kanunlar karşısında aynı muameleyi görmektedir ve herkes Kanadalı olarak tanımlanmaktadır. Her etnik ve dinî grup kendi müessesesini kurabilir ve orada istediği şekilde kültürel ve geleneksel faaliyetlerde bulunabilir. Kanunlar çerçevesinde kaldığınız müddetçe Kanada devleti ile herhangi bir sorun yaşamanız imkânsızdır. Bu yönden haksızlığa uğrayan insan sayısı oldukça azdır. Kanada Müslümanların dinini, dilini, kültürünü ve geleneklerini kolayca yaşatacağı bir yerdir. Ama zaman geçtikçe asimilasyon sürecinin devam edeceğini ve gelecek nesillerin bundan etkileneceğini de göz önünde bulundurmak gerekmektedir.



SON NOTLAR

¹ Statistics Canada, Latest Indicators, Government of Canada, 2014, <http://www.statcan.gc.ca/start-debut-eng.html>

² Ali Daher, Les musulmans au Québec, Académie Ibn Sina, 2003, <http://www.cjf.qc.ca/fr/rerelations/article.php?ida=2449>

³ Statistics Canada (2014).

⁴ a.g.k.

⁵ Gérard Bouchard, "Qu'est-Ce Que L'interculturalisme?", 2011, <http://www.symposium-interculturalisme.com/pdf/BOLIII-IVjan2011.pdf>

⁶ Michael Dewing, "Canadian Multiculturalism", Parliament of Canada, 2013, <http://www.parl.gc.ca/Content/LOP/ResearchPublications/2009-20-e.htm>

⁷ François Rocher et al, Le concept d'interculturalisme en contexte québécois: Généalogie d'un néologisme, Commission de consultation sur les pratiques d'accommodement reliées aux différences culturelles (CCPARDC), 2007, <http://www.canadianopenlibrary.ca/SwfDocs/252/252913.pdf>

⁸ a.g.k.

⁹ a.g.k.

¹⁰ Rosanne Van Vierzen, "Muslims in Canada", Diversity Watch, 2014, <http://www.diversitywatch.ryerson.ca/backgrounds/muslims.htm>

¹¹ a.g.k.

¹² Statistics Canada (2014)

¹³ a.g.k.

¹⁴ Van Vierzen, "Muslims in Canada".

¹⁵ Cassandra Balchin, "Dossier 27: Les minorités musulmanes", 2006, <http://www.wluml.org/fr/node/525>

¹⁶ Daood Hassan Hamdani, "An unnoticed part of our history an address on the occasion of Eid-al-Adha at the Parliament Building", Ottawa, 2 Mays 1996, <http://muslimcanada.org/cdnmuslm.htm>

¹⁷ a.g.k.

¹⁸ Brahim Benyoucef, "Les Musulmans du Canada: Réalités, enjeux et perspectives L'Observatoire Espace et Société", Montréal, 31 Ağustos, <http://observatoire-espace-societe.com/La-communaut%C3%A9-musulmane-du-Canada-%3A-r%C3%A9alit%C3%A9s,-enjeux-et-perspectives.php>

¹⁹ a.g.k.

²⁰ Eugene A. Forsey, "How Canadians govern themselves", 2012, <http://www.parl.gc.ca/about/parliament/senatoreugeneforseys/book/intro-e.html>

²¹ a.g.k.

²² a.g.k.

²³ a.g.k.

²⁴ Jennifer Selby, Islam in Canada, 2014, <http://www.euro-islam.info/country-profiles/canada/>

²⁵ Armenian National Committee of America, 2014, http://www.anca.org/genocide_resource/recognition.php

²⁶ Canadian Multiculturalism Act, 2014, <http://laws-lois.justice.gc.ca/PDF/C-18.7.pdf>

²⁷ a.g.k.

²⁸ a.g.k.

KAYNAKÇA

Ahmad, Akbar S., Living Islam, from Samarkand to Stornoway, BBC Books Limited, 1993, <http://muslimcanada.org/livingislam4.html>

Armenian National Committee of America, 2014, http://www.anca.org/genocide_resource/recognition.php

Balchin, Cassandra, "Dossier 27: Les minorités musulmanes", 2006, <http://www.wluml.org/fr/node/525>

Benyoucef, Brahim, "Les Musulmans du Canada: Réalités, enjeux et perspectives, L'Observatoire Espace et Société", Montréal, 31 Ağustos 2013, <http://observatoire-espace-societe.com/La-communaut%C3%A9-musulmane-du-Canada-%3A-%C3%A9alit%C3%A9s,-enjeux-et-perspectives.php>

Bouchard, Gérard, "Qu'est-Ce Que L'interculturalisme?", 2011, <http://www.symposium-interculturalisme.com/pdf/BOLIII-IVJan2011.pdf>

Canadian Multiculturalism Act, 2014, <http://laws-lois.justice.gc.ca/PDF/C-18.7.pdf>

Castel, Frédéric, La charte des valeurs, entre division et inclusion Portrait des musulmans au Québec, 2013, <http://ici.radio-canada.ca/nouvelles/societe/2013/09/13/005-qui-sont-musulmans-quebec-entrevue-24-60.shtml>

Daher, Ali, Les musulmans au Québec, Académie Ibn Sina, 2013, <http://www.cjf.qc.ca/fr/reliations/article.php?id=2449>

Dewing, Michael, "Canadian Multiculturalism", Parliament of Canada, 2013, <http://www.parl.gc.ca/Content/LOP/ResearchPublications/2009-20-e.htm>

Forsey, Eugene A., "How Canadians govern themselves", 2012, <http://www.parl.gc.ca/about/parliament/senatoreugeneforsey/book/intro-e.html>

Government of Canada, Canadian Multiculturalism: An Inclusive Citizenship, 2014, <http://www.cic.gc.ca/english/multiculturalism/citizenship.asp>

Hamdani, Daood Hassan, "An unnoticed part of our history, an address on the occasion of Eid-al-Adha at the Parliament Building", Ottawa, 2 Mayıs 1996, <http://muslimcanada.org/cdnmuslm.htm>

Leclerc, Jean-Claude, Minorités vulnérables-Le Canada et la liberté de religion dans le monde, 4 Haziran 2012, <http://www.ledevoir.com/societe/ethique-et-religion/339499/minorites-vulnerables-le-canada-et-la-liberte-de-religion-dans-le-monde>

Robertson, Adrienne, "Des services élargis pour la communauté musulmane", Canadian Newcomer Magazine, 2014, http://www.cnmag.ca/fr/numero-19/364_les_services_elargis_pour_la_communaute_musulmane

Rocher et al, François, Le concept d'interculturalisme en contexte québécois: Généalogie d'un néologisme, Commission de consultation sur les pratiques d'accommodement reliées aux différences culturelles (CCPARDC), 2007, <http://www.canadianopenlibrary.ca/SwfDocs/252/252913.pdf>

Selby, Jennifer, Islam in Canada, 2014, <http://www.euro-islam.info/country-profiles/canada/>

Statistique Canada, Immigration et diversité ethnoculturelle au Canada, Gouvernement du Canada, 2014, <http://www12.statcan.gc.ca/nhs-enm/2011/as-sa/99-010-x/99-010-x2011001-fra.cfm>

Statistics Canada, Latest Indicators, Government of Canada, 2014, <http://www.statcan.gc.ca/start-debut-eng.html>

Van Vierzen, Rosanne, "Muslims in Canada", Diversity Watch, 2014, <http://www.diversitywatch.ryerson.ca/backgrounds/muslims.html>



İHH
İNSANİ VE SOSYAL
ARAŐTIRMALAR MERKEZİ

Büyük Karaman Cd. Taylasan Sk.
No.3 Fatih - İstanbul - Türkiye
Tel: 0212 631 21 21 • www.ihh.org.tr
www.ihhakademi.com